

IWPR OBJAVIO SPECIJALNI IZVEŠTAJ O BALKANU

Author: [Ivan Katavic](#)

Lokalne nevladine organizacije saglasne su s posmatračima koji se citiraju u Izveštaju, jer tvrde da sama suđenja nisu dovoljna za osiguranje trajne stabilnosti u regionu.

Evropska Unija bi trebalo da igra značajniju ulogu u ohrabrivanju dugoročnog mira, stabilnosti i pomirenja na Zapadnom Balkanu – to je glavni zaključak rasprave vođene na okruglom stolu o tranzicionoj pravdi koji je IWPR održao u Sarajevu 19. maja.

Predstavnici Programa za razvoj Ujedinjenih nacija (United Nations Development Programme, UNDP), Helsinškog odbora za ljudska prava u Bosni (Helsinki Committee for Human Rights, HCHR) i Centra za istraživanje i dokumentaciju (CID) sudelovali su na skupu koji je održan povodom objavljivanja specijalnog izveštaja IWPR-a posvećenog doprinosu EU-a tranzicionoj pravdi.

Izveštaj Simona Jenningsa – „Od EU-a zatražena podrška nastojanjima da se unapredi proces pomirenja na Balkanu“ – objavljen je 15. maja na internet-sajtu IWPR-a (vidi <http://www.iwpr.net/EN-tri-f-352539>).

Posmatrači koje je Jennings intervjuisao za potrebe Izveštaja tvrde kako, uprkos tome što je EU već odigrala značajnu ulogu u postizanju pravde za hiljade žrtava, ta asocijacija nije učinila dovoljno kako bi obezbedila trajno pomirenje i mir na Balkanu.

Ovosedmična rasprava, koja je održana na Fakultetu kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu, deo je IWPR-ovih nastojanja da se dodatno skrene pažnja na to važno pitanje.

„Iako je Evropska Unija već odigrala značajnu ulogu u postizanju pravde za hiljade žrtava rata u bivšoj Jugoslaviji, ona mora učiniti još više u pogledu podsticanja pomirenja širih razmera i stabilnosti u regionu“, kazala je voditeljica IWPR-ovog Programa za MKSJ i međunarodnu pravdu, Merdijana Sadović, izlažući Jenningsov izveštaj na konferenciji.

„Osim krivičnog gonjenja, tranziciona pravda podrazumeva i brojne druge mehanizme, kao što su reparacije, potraga za istinom, institucionalne reforme i preispitivanje podobnosti. Svi ti mehanizmi zajedno mogu pomoći da se jedno post-konfliktno društvo suoči sa svojom prošlošću i okrene ka budućnosti.“

Sadovićeva je ukazala i na to da su napori EU-a do sada uglavnom bili usredsređeni na takozvanu politiku haškog uslovljavanja – odnosno, uslovljavanje napretka eksjugoslovenskih zemalja na putu ka pridruživanju Uniji punom saradnjom sa Haškim tribunalom.

Iako je ta strategija bila umnogome efikasna kada je reč o izručenju optuženika kojima se sudi u Haškom tribunalu, ona nije previše doprinela unapređenju pomirenja ili dugotrajnoj stabilnosti u regionu – kazala je Sadovićeva.

Nevladine organizacije koje su prisustvovalе ovisedmičnom skupu govorile su o aktivnostima vezanim za tranzicionu pravdu u kojima same učestvuju.

Tako je Alma Dedić iz Pravnog odeljenja UNDP-a, rekla da o tranzicionoj pravdi trenutno održava konsultacije pri lokalnim zajednicama, pri čemu je poslednji krug održan krajem aprila u severnobosanskom gradu Brčkom.

„Četrnaest fokus-grupa je sudelovalo na tim konsultacijama – počev od verskih zajednica, pa do udruženja žrtava, izbeglica, institucija pravosuđa, socijalnih radnika i članova vlade, medija i univerziteta“, kazala je Dedićeva u svom obraćanju konferenciji.

Posebnu pažnju, po njenim rečima, treba posvetiti žrtvama rata, nezavisno od toga da li je reč o civilima ili onima koji su za vreme rata bili pripadnici oružanih snaga.

Ona je rekla i kako – osim krivičnog gonjenja – i traganje za istinom, institucionalne reforme i reparacija predstavljaju veoma značajne mehanizme tranzicione pravde, te kako u tom pogledu mora biti učinjeno još mnogo toga.

Jedna od lokalnih inicijativa koje se tiču tranzicione pravde je i REKOM – regionalna komisija za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i ostalim teškim kršenjima ljudskih prava u bivšoj Jugoslaviji – o kojem se govori već nekoliko godina.

Tu inicijativu su zajedno pokrenula udruženja žrtava i ostale nevladine organizacije, kako bi raspravljale o sukobima na Balkanu u nastojanju da politička rukovodstva iz regiona privedu dijalogu o suočavanju sa događajima iz prošlosti.

Aleksandra Letić iz bosanskog ogranka Helsinškog odbora za zaštitu ljudskih prava, koji sudeluje u REKOM-u, izjavila je kako se na terenu već mnogo radi kako bi se utvrdilo u kom pravcu treba krenuti.

„Još uvek ne znamo kakav bi bio mandat te komisije, kako bi bili birani njeni članovi, [ili] kakva bi im bila ovlašćenja“, kazala je Letićeva na konferenciji u Sarajevu.

„Ali moram da naglasim kako će poslednju reč o ovoj komisiji dati udruženja žrtava iz regiona. Neophodna nam je njihova podrška.“

Ivan Katavić je izveštač Radija Slobodna Evropa i saradnik IWPR-a iz Sarajeva.

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/iwpr-objavio-specijalni-izvestaj-o-balkanu>